

Κοινή ανακοίνωση ΙΤΕ και ΕΚΕΤΑ για τον εξορθολογισμό του ερευνητικού ιστού. [Τρίτη, 12 Μαρτίου 2013]

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΙΤΕ ΚΑΙ ΕΚΕΤΑ <http://www.certh.gr/122FC99C.el.aspx>

Τρίτη, 12 Μαρτίου 2013

Σε ανακοίνωση στα αγγλικά, την Παρασκευή 8/3/2013, στην ιστοσελίδα της Γενικής Γραμματείας Έρευνας και Τεχνολογίας (ΓΓΕΤ), αφού αναγνωρίζονται οι επιτυχίες των Ελλήνων ερευνητών στον ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επιστημονικό ανταγωνισμό, αναφέρεται (παραθέτουμε μετάφραση) ότι «*Το Ελληνικό ερευνητικό οικοσύστημα ... δεν φάνηκε ικανό να ασκήσει μια εξ ίσου σημαντική επίδραση σε στρατηγικούς τομείς της Ελληνικής οικονομίας (π.χ. Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών, Ενέργεια). Επιπλέον, δεν κατάφερε να αποτρέψει την αυξανόμενη μετανάστευση (brain drain) ταλαντούχων νέων επιστημόνων κατά τη διάρκεια της παρούσας οικονομικής κρίσης. Αυτό καθιστά απολύτως αναγκαία την αναδιάρθρωση και την περαιτέρω εξέλιξη του Ελληνικού συστήματος Έρευνας και Καινοτομίας.*»

Αργότερα την ίδια μέρα (προφανώς μετά από αντιδράσεις), η ανακοίνωση αντικαταστάθηκε από παρόμοια, στα Ελληνικά, στην οποία η επίμαχη φράση άλλαξε ως εξής: «*Ο ελληνικός ερευνητικός ιστός ... παραμένει ουσιαστικά αναξιοποίητος για την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και την αναστροφή ενός έντονου, κατά τα τελευταία χρόνια, μεταναστευτικού κύματος αξιόλογου ανθρώπινου δυναμικού, ιδιαίτερα πολύτιμου στις σημερινές συνθήκες κρίσης (brain drain). Είναι επομένως αναγκαία η αναδιάρθρωση και περαιτέρω εξέλιξη του.*»

Παρά τη φραστική βελτίωση, η ουσία του κειμένου παραμένει η ίδια: ο ελληνικός ερευνητικός ιστός δεν συνεισφέρει στην οικονομία της χώρας και στην αύξηση της απασχόλησης των νέων επιστημόνων, και γι' αυτό πρέπει να αλλάξει η διάρθρωσή του.

Είναι δυνατόν να πιστεύει κανείς ότι ο ελληνικός ερευνητικός ιστός θα μπορούσε να επιλύσει αυτά τα δύο καίρια προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας που στην πραγματικότητα οφείλονται, μεταξύ άλλων, στην αποβιομηχάνιση της χώρας, στη δομή της ελληνικής παραγωγικής βάσης που έχει απομείνει και στην έλλειψη προοπτικής για τους νέους επιστήμονες, όταν η ανεργία των νέων βρίσκεται στο 60% περίπου;

Στα Ερευνητικά Κέντρα (ΕΚ) που καλούνται να «αυξήσουν την απασχόληση των νέων επιστημόνων», οι ήδη εξευτελιστικοί μισθοί έχουν γίνει ακόμα μικρότεροι με την ένταξή τους στο ενιαίο μισθολόγιο ακόμα και όταν η χρηματοδότηση από το κράτος αποτελεί μόνο μικρό ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού τους ενώ το υπόλοιπο ποσό καλύπτεται από τρίτες, μη δημόσιες πηγές. Επιπρόσθετα, έχει αυξηθεί υπέρμετρα η γραφειοκρατία, ως αποτέλεσμα πρόσφατων νομοθετικών ρυθμίσεων και ανορθολογικών διατάξεων. Η πρόσληψη νέων επιστημόνων είναι εφικτή πλέον μόνο με συμβάσεις έργου (δηλ. με δελτίο παροχής υπηρεσιών ελευθέρων επαγγελματιών), οι οποίες έχουν ουσιαστικά αντικαταστήσει τις συμβάσεις εξαρτημένης εργασίας, με όσα αυτό συνεπάγεται για το εργασιακό καθεστώς.

Γι' αυτή την κατάσταση, ευθύνη έχουν ασφαλώς οι πολιτικές που έχουν εφαρμοστεί διαχρονικά και αδυνατούν να ανταποκριθούν ή/και να επιλύσουν τα καίρια αυτά προβλήματα. Τα οριζόντιου χαρακτήρα ισοπεδωτικά «μέτρα» που έχουν ληφθεί την τελευταία τριετία, ελέω Μνημονίων, έχουν οδηγήσει σε ακόμα μεγαλύτερη επιδείνωση. Με το παραπάνω κείμενο αποδίδεται μια άδικη και παράλογη μομφή προς το ερευνητικό δυναμικό της χώρας (συμπεριλαμβανομένων των ΑΕΙ και ΑΤΕΙ), γιατί δεν έλυσε τα μεγάλα προβλήματα της κοινωνίας με το μόλις 0.5% περίπου του ΑΕΠ που επενδύεται στην έρευνα.

Αναρωτιόμαστε πώς τα ΕΚ με τα χέρια δεμένα και υπό τη συνεχή έκθεση σε πλήθος ανορθολογικών διατάξεων θα μπορούσαν να επιτύχουν την ανάπτυξη της ελληνικής οικονομίας και την ανάσχεση της τάσης φυγής του επιστημονικού δυναμικού της χώρας σε συνθήκες κρίσης για τις οποίες άλλοι είναι οι υπεύθυνοι.

Αυτή η προσπάθεια απαξίωσης του ερευνητικού δυναμικού της χώρας και μετάθεσης των ευθυνών της Πολιτείας, που απορρέουν από τη διαχρονικά ελλιπέστατη και ισοπεδωτική χρηματοδότηση των ΕΚ, είναι απολύτως απαράδεκτη και ταυτόχρονα τραγική στη σημερινή συγκυρία.

Ειδικότερα, για το **Ίδρυμα Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)** και το **Εθνικό Κέντρο Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ)**, δύο παραδείγματα διεθνώς καταξιωμένων ΕΚ που δραστηριοποιούνται στη χεμαζόμενη ελληνική περιφέρεια, επισημαίνουμε τα παρακάτω:

Το **ΙΤΕ**, πέρα από τις διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές επιτυχίες και τιμητικές διακρίσεις και την απήχηση των ερευνητικών και αναπτυξιακών του αποτελεσμάτων, απασχολεί σήμερα 1.100 άτομα, έχοντας αυξήσει την

απασχόληση, κυρίως νέων επιστημόνων, σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια. Έχει ιδρύσει 8 εταιρείες-τεχνοβλαστούς (spin-offs), μεταξύ των οποίων και τη FORTHnet, διαθέτει στην ελληνική και διεθνή αγορά καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες αξίας περίπου 6 εκ. € ετησίως, έχει τεχνολογικές συνεργασίες με περίπου 150 ελληνικές και ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, παρέχει εξειδικευμένη κατάρτιση σε μεταπτυχιακούς φοιτητές και τεχνικούς διαθέτοντας περισσότερες από 360 υποτροφίες συνολικού ετήσιου κόστους 5.5 εκ. €. Για όλα τα παραπάνω, το ΙΤΕ, με σύνολο εσόδων 42 εκ. € για το 2012, θα λάβει 7.25 εκ. € το 2013 ως επιχορήγηση του Τακτικού του Προϋπολογισμού, από το συνολικό ποσό των 47.5 εκ. € που διαθέτει η Πολιτεία για τα ΕΚ της χώρας. Αξίζει επίσης να σημειωθεί ότι το 2012 το ΙΤΕ κατέβαλε στην Πολιτεία 9.4 εκ. € (ως ΦΠΑ, Φόρο εισοδήματος, ΦΜΥ, ΦΕΕ, εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία, κλπ).

Το **ΕΚΕΤΑ**, πέρα από τις διεθνώς αναγνωρισμένες επιστημονικές του επιτυχίες (μεταξύ των οποίων η μεγαλύτερη επιστημονική διάκριση στην Ευρώπη, το Βραβείο Descartes), απασχολεί σήμερα 512 άτομα, με σημαντικό ποσοστό νέων επιστημόνων κάτω των 35 ετών. Έχει ιδρύσει 4 εταιρείες-τεχνοβλαστούς (spin-offs), διαθέτει στην ελληνική και διεθνή αγορά καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες αξίας περίπου 4 εκ. € ετησίως, έχει ερευνητικές και τεχνολογικές συνεργασίες με περίπου 200 ελληνικές και ευρωπαϊκές επιχειρήσεις, παρέχει ευκαιρίες ερευνητικής απασχόλησης σε νέους επιστήμονες κατόχους διδακτορικού διπλώματος, επιμόρφωση και εξειδίκευση σε νέους απόφοιτους Πανεπιστημίων και υποστηρίζει με υποτροφίες μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές. Ο συνολικός αριθμός ατόμων των προηγούμενων κατηγοριών ανέρχεται σε 118 με συνολικό ετήσιο κόστος περί τα 3 εκ. €. Επίσης πρέπει να επισημανθεί ότι το ΕΚΕΤΑ προσφέρει απασχόληση σε 264 ειδικούς τεχνικούς επιστήμονες και αποτελεί τον 2ο μεγαλύτερο εργοδότη μηχανικών στην ευρύτερη περιοχή της Θεσσαλονίκης. Για όλα τα ανωτέρω, το ΕΚΕΤΑ, σε σύνολο εσόδων 24.6 εκ. € το 2011 και 20.39 εκ. € το 2012, έλαβε ως τακτική δημόσια επιχορήγηση 1.7 εκ. € για το 2011 και 1.54 εκ. € για το 2012, από το συνολικό ποσό των 47.5 εκ. € που διαθέτει η Πολιτεία για τα ΕΚ της χώρας. Αξίζει επίσης να αναφερθεί ότι για το 2012 το ΕΚΕΤΑ κατέβαλε στην Πολιτεία 4.5 εκ. € (ως ΦΠΑ, Φόρο εισοδήματος, ΦΜΥ, ΦΕΕ, εισφορές στα ασφαλιστικά ταμεία, κλπ).

Σημειώνεται επίσης ότι το ΙΤΕ και το ΕΚΕΤΑ έχουν καταλάβει την 12^η και 18^η θέση αντιστοίχως, μεταξύ όλων των ΕΚ της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την επιτυχή συμμετοχή τους σε ανταγωνιστικά ερευνητικά προγράμματα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Η επιτυχής συνεισφορά επιτυχημένων ΕΚ της χώρας, όπως το ΙΤΕ και το ΕΚΕΤΑ, στην ελληνική οικονομία και κοινωνία μπορεί να ενισχυθεί ακόμα περισσότερο αν τα Ιδρύματα αυτά απαλλαγούν από ατέρμονες γραφειοκρατικές υποχρεώσεις και αφεθούν να λειτουργήσουν χωρίς καταστροφικούς πειραματισμούς υπό το πρόσχημα μιας αναδιάρθρωσης τύπου 'ομοσπονδίας'. Η επιχειρούμενη αναδιάρθρωση, ούτε οικονομικό όφελος θα προσκομίσει, ούτε την επιστημονική αριστεία θα προωθήσει, ούτε την αποκέντρωση και την περιφερειακή ανάπτυξη θα ενισχύσει. Αντίθετα, με την αναδιάρθρωση αυτή, θα αυξηθεί το κόστος εποπτείας της έρευνας, θα διογκωθεί ο συγκεντρωτισμός και, το κυριότερο, θα επέλθει μια ποιοτική ισοπέδωση, για την οποία το ΙΤΕ και το ΕΚΕΤΑ εκφράζουν την κατηγορηματική τους αντίθεση. Χρειάστηκαν πολλά χρόνια σκληρής προσπάθειας, από το ερευνητικό δυναμικό και το προσωπικό της ΓΓΕΤ, υπέρβαση ποικίλων αντιδράσεων, καθώς και ευρωπαϊκοί και εθνικοί πόροι για να δημιουργηθούν στη χώρα μας θύλακες ποιότητας, όπως τα δύο αυτά Ιδρύματα, που συμβάλλουν σε μια θετική εικόνα της Ελλάδος διεθνώς και αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση, προσφέροντας τη δυνατότητα ανάπτυξης μέσω των ερευνητικών τους δραστηριοτήτων και της καινοτομίας που παράγουν.

Αν από την Πολιτεία διαπιστώνεται η ανάγκη περαιτέρω εξορθολογισμού του «ερευνητικού οικοσυστήματος» της χώρας, αυτή πρέπει να τεκμηριωθεί ως προς τη φύση και έκταση του εγχειρήματος με αντικειμενικό και σαφή τρόπο και να γίνει έπειτα από σχετική αξιολόγηση όλων των συνιστωσών στη βάση γνωστών παραμέτρων επίδοσης και κριτηρίων αριστείας, αξιοποιώντας την υφιστάμενη εμπειρία και οργάνωση, ώστε να αποτελέσει εντέλει κίνηση εξορθολογισμού και όχι παραλογοισμού.

Το ΔΣ του Ιδρύματος Τεχνολογίας και Έρευνας (ΙΤΕ)

Το ΔΣ του Εθνικού Κέντρου Έρευνας και Τεχνολογικής Ανάπτυξης (ΕΚΕΤΑ)